

1790

De motu oscillatorio penduli circa axem cylindricum plano horizontali incumbentem

Leonhard Euler

Follow this and additional works at: <https://scholarlycommons.pacific.edu/euler-works>

 Part of the [Mathematics Commons](#)

Record Created:

2018-09-25

Recommended Citation

Euler, Leonhard, "De motu oscillatorio penduli circa axem cylindricum plano horizontali incumbentem" (1790). *Euler Archive - All Works*. 649.

<https://scholarlycommons.pacific.edu/euler-works/649>

This Article is brought to you for free and open access by the Euler Archive at Scholarly Commons. It has been accepted for inclusion in Euler Archive - All Works by an authorized administrator of Scholarly Commons. For more information, please contact mgibney@pacific.edu.

DE
MOTV OSCILLATORIO PENDVLI
CIRCA AXEM CYLINDRICVM
PLANO HORIZONTALI INCVMBENTEM.

Auctore
L. EVLERO.

Conuent. exhib. d. 14 Aug. 1780.

§. 1.

Pendulum superne traiectum concipiatur cylindro, qui utroque termino plano horizontali incumbat, quod tantam frictionem opponat, ut nullus motus rectorius se admiscere queat. Dum igitur tale pendulum oscillationes peragit, cylindrus super plano horizontali alternatim voluendo procedet et recedet, sicque pendulum motu suo nullam aliam resistantiam patietur praeter aërem. Quanquam autem talis motus iam saepius est tractatus, tamen hic praecipue in vires sum inquisitionis, quibus axis cylindricus planum horizontale inter oscillandum premit, et quantam vim frictio exferere debeat, ut motus rectorius penitus coërceatur.

§. 2. Sit igitur C centrum axis cylindrici, qui tempore quocunque, ab initio motus elapso $= t$, plano horizontali QV in O incumbat, ita ut recta COP sit verticalis. Nunc vero pendulum talem situm obliquum teneat, ut, ducta ex C

Tab. V.
Fig. 1.

ad eius centrum grauitatis G recta CG , angulus obliquitatis fit $OCG = \Phi$. Ponamus porro radium axis cylindrici $CO = c$, distantiam centri grauitatis a puncto C , hoc est $CG = a$, massam seu pondus totius penduli $= M$ eiusque momentum inertiae respectu axis per G transeuntis et axi cylindri paralleli $= M k k$. Hinc ergo ducta horizontali GP et verticali GQ erit $GP = \sin. \Phi$, $CP = a \cos. \Phi$ et $GQ = a \cos. \Phi - c$.

§. 3. Hoc igitur penduli statu erit arcus $OA = c\Phi$, cui in recta horizontali QV aequale capiatur interuallum $OA = c\Phi$, eritque A punctum, vbi cylindrus initio motus, quo rectam CG verticalem fuisse assumemus, plano horizontali incumbibat, quod ergo punctum erit fixum, quippe a quo punctum O durante motu modo recedit modo accedit, atque adeo in contrariam partem excurrit, cui motui aequalis erit motus ipsius puncti C , quod in statu penduli verticali ipsi puncto A imminebit et durante motu oscillatorio ab hoc situ modo dextrorsum modo sinistrorsum recedit, quem ergo motum, vna cum proprio motu penduli, accurate determinari oportet, vt totius motus perfectam cognitionem acquiramus. Euidens autem est hoc modo istam motum nondum esse exploratum.

§. 4. Cum igitur non punctum O sed punctum A tanquam fixum spectari debeat, ad id situm puncti G referri conueniet per coordinatas $AQ = x$ et $QG = y$, atque euidens est fore $x = a \sin. \Phi - c\Phi$ et $y = a \cos. \Phi - c$, vnde differentiando erit $\partial x = a \partial \Phi \cos. \Phi - c \partial \Phi$ et $\partial y = -a \partial \Phi \sin. \Phi$, denuoque differentiando

$$\partial \partial x = a \partial \partial \Phi \cos. \Phi - a \partial \Phi^2 \sin. \Phi - c \partial \partial \Phi \text{ et}$$

$$\partial \partial y = -a \partial \partial \Phi \sin. \Phi - a \partial \Phi^2 \cos. \Phi,$$

vbi sumto elemento temporis ∂t constante erit $\frac{\partial \Phi}{\partial t}$ celeritas angu-

angularis, qua pendulum a situ verticali recedit, et $\frac{\partial \partial \Phi}{\partial t^2}$ erit acceleratio huius motus angularis.

§. 5. His constitutis consideremus vires, quibus pendulum hoc motu sollicitatur. Ac primo quidem ob proprium pondus sustinebit vim $= M$, cuius directio per ipsum centrum grauitatis G deorsum tendit. Deinde vero ob pressionem axis cylindrici in planum horizontale QV vis aderit verticalis axem sursum secundum OC vrgens, quae vis, cum sit adhuc incognita, ponatur $= \Pi$, in directione OC sollicitans, haecque vis in statu aequilibrii vtique aequaretur ponderi totius penduli, foretque $\Pi = M$; durante autem motu oscillatorio mox videbimus, eam modo fore maiorem, modo minorem. Denique ne punctum O super plano horizontali prorepat, necesse est vt in puncto O certa quadam vi horizontaliter vrgeatur, quae cum pariter sit incognita, concipiamus eam in directione OC agere quantitate $= \Theta$, quae etiam erit variabilis atque ab ipso motu penduli potissimum pendeat. Ad perfectam autem totius motus cognitionem plurimum intererit istas duas vires Π et Θ accurate inuestigasse.

§. 6. Secundum praecepta igitur in Mechanica tradita primo inuestigemus motum progressuum centri grauitatis G , tum vero etiam motum gyrationem circa ipsum centrum grauitatis, quippe cui aequalis erit motus angularis circa punctum C . Motum autem progressuum secundum binas directiones fixas coordinatarum x et y indagari oportet, vnde pro directione AQ , quia sola vis Θ in ipsa hac directione agere assumitur, principia motus hanc suppeditant formulam: $\frac{\partial \partial x}{\partial t^2} = \frac{\Theta}{M}$, vbi g est altitudo lapsus grauium vno minuto secundo. Simili modo pro directione QG habetur primo vis promouens, seu ipsum pondus $= M$, praeterea vero vis reagens $= \Pi$, vnde prodit

$\frac{\partial \partial y}{2g \partial t^2} = \frac{M - \Pi}{M} = 1 - \frac{\Pi}{M}$; pro hoc enim motu progressiuo definiendo omnes vires ipsi centro grauitatis G applicatae sunt concipiendae. Substitutis igitur loco $\partial \partial x$ et $\partial \partial y$ valoribus assignatis, per differentialia secundi gradus binae vires incognitae Π et Θ ita determinabuntur:

$$\frac{\Pi}{M} = 1 + \frac{a \partial \partial \Phi \sin. \Phi + a \partial \Phi^2 \cos. \Phi}{2g \partial t^2},$$

$$\frac{\Theta}{M} = \frac{a \partial \partial \Phi \cos. \Phi - a \partial \Phi^2 \sin. \Phi - c \partial \partial \Phi}{2g \partial t^2}.$$

§. 7. Nunc ad motum angularem determinandum momenta virium respectu centri grauitatis G capi oportet, vnde quia primae vis, seu ponderis M, directio per ipsum centrum grauitatis transit, eius momentum erit nullum. Secunda vis Π , in directione OC agens, momentum habebit $\Pi \cdot GP$, quod ergo erit $\Pi a \sin. \Phi$, et quia huius vis actione angulus Φ minuetur, eius momentum negative sumi debet. Tertia vis Θ in directione OQ agens momentum dabit

$$\Theta \cdot GQ = \Theta (a \cos. \Phi - c),$$

cuius actione pariter angulus Φ minuetur, ideoque negative accipi oportet. Quoniam igitur momentum virium per momentum inertiae diuisum praebet accelerationem angularem, inde orietur ista aequatio:

$$\frac{\partial \partial \Phi}{2g \partial t^2} = - \frac{\Pi a \sin. \Phi - \Theta (a \cos. \Phi - c)}{M k k},$$

hocque modo nacti sumus tres aequationes, ex quibus non solum ad quoduis tempus angulus Φ , sed etiam ambae vires incognitae Π et Θ definiri debebunt.

§. 8. Substituamus nunc loco $\frac{\Pi}{M}$ et $\frac{\Theta}{M}$ valores modo ante assignatos, et multiplicando per $2g k k \partial t^2$ resultabit sequens aequatio:

$$kk \partial \partial \Phi = -2ag \partial t^2 \sin. \Phi - (aa + cc) \partial \partial \Phi \\ + 2ac \partial \partial \Phi \cos. \Phi - ac \partial \Phi \sin. \Phi,$$

quae reducitur ad hanc formam :

$$\partial \partial \Phi (kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi) \\ + ac \partial \Phi^2 \sin. \Phi = -2ag \partial t^2 \sin. \Phi,$$

haecque aequatio commode integrabilis redditur, si modo multiplicetur per $2 \partial \Phi$; tum enim integrale reperitur :

$$\partial \Phi^2 (kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi) = 4ag \partial t^2 \cos. \Phi + C \partial t^2.$$

§. 9. Quia $\frac{\partial \Phi}{\partial t}$ exprimit celeritatem angularem, aequatio inuenta, per ∂t^2 diuisa, erit:

$$\frac{\partial \Phi^2}{\partial t^2} (kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi) = C + 4ag \cos. \Phi,$$

vbi ad constantem rite determinandam consideretur maxima penduli excursio a situ verticali, quae fiat per angulum $= \zeta$, et cum in hoc situ celeritas prorsus euanescat, constans C erit ita definienda, vt posito $\Phi = \zeta$ fiat $\frac{\partial \Phi}{\partial t} = 0$, ex qua conditione constans ista per integrationem ingressa ita definietur, vt sit $C = -4ag \cos. \zeta$, sicque nostra aequatio motum penduli determinans erit

$$\partial \Phi^2 (kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi) = 4ag \partial t^2 (\cos. \Phi - \cos. \zeta),$$

ex qua aequatione ad quoduis tempus t status penduli definiri poterit. Cum enim radice extracta hinc prodeat

$$\partial t = \frac{\partial \Phi \sqrt{(kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi)}}{2 \sqrt{ag} (\cos. \Phi - \cos. \zeta)},$$

determinatio totius motus perducta est ad integrationem istius formulae differentialis. Inuento autem eius integrali tempus statim in minutis secundis expressum reperitur, vnde si eius integrale a termino $\Phi = 0$ vsque ad terminum $\Phi = \zeta$ extendatur, habebitur tempus vnus semi-oscillationis penduli, cuius ergo duplum dabit tempus vnus oscillationis.

§. 10. Facile autem patet istud integrale in genere aliter exhiberi non posse, nisi praefixo signo integrationis: erit igitur tempus unius dimidiae oscillationis

$$t = \frac{1}{2\sqrt{ag}} \int \frac{\sqrt{(kk + aa + cc - 2ac \cos \Phi)}}{\sqrt{(\cos \Phi - \cos \zeta)}} \cdot \partial \Phi \left[\begin{array}{l} \text{a } \Phi = 0 \\ \text{ad } \Phi = \zeta \end{array} \right].$$

Verum si oscillationes fuerint valde paruae, istud tempus facile ad quadraturam circuli reuocatur, quem ergo casum hic accuratius euoluamus. Cum fit $\cos \Phi = 1 - 2 \sin^2 \frac{1}{2} \Phi^2$, similique modo $\cos \zeta = 1 - 2 \sin^2 \frac{1}{2} \zeta^2$, ponamus $\sin \frac{1}{2} \zeta = b$ et $\sin \frac{1}{2} \Phi = s$, vt fit $\cos \zeta = 1 - 2bb$ et $\cos \Phi = 1 - 2ss$, tum vero erit $\partial \Phi = \frac{2\partial s}{\sqrt{(1-ss)}}$. Quod si iam breu. gr. statuamus $kk + (a-c)^2 = bb$ formula nostra induet hanc formam:

$$t = \frac{1}{\sqrt{2ag}} \int \frac{\partial s \sqrt{(bb + 4acss)}}{\sqrt{(1-ss)(bb-ss)}},$$

vbi notetur esse b quantitatem valde paruam, et tempus semi-oscillationis repertum iri, si integrale ab $s = 0$ vsque ad $s = b$ extendatur.

§. 11. Cum igitur b respectu unitatis sit fractio valde exigua, et variabilis s fractionem b nunquam excedere queat, proxime erit

$$\frac{1}{\sqrt{(1-ss)}} = 1 + \frac{1}{2}ss \text{ et}$$

$$\sqrt{(bb + 4acss)} = b + \frac{2acss}{b},$$

ex his valoribus erit

$$t = \frac{1}{\sqrt{2ag}} \int \frac{\partial s}{\sqrt{(bb-ss)}} \left(b + \frac{4ac + bb}{2b} ss \right),$$

ficque integrale constat ex duabus partibus, quarum posterior prae priore est quasi infinite parua ideoque ita repraesentari potest:

$$t = \frac{b}{\sqrt{2ag}} \int \frac{\partial s}{\sqrt{(bb-ss)}} + \frac{4ac + bb}{2b\sqrt{2ag}} \int \frac{ss \partial s}{\sqrt{(bb-ss)}},$$

vbi manifestum est esse $\int \frac{\partial s}{\sqrt{(bb-ss)}} = A \sin \frac{s}{b}$, vnde, sumto

$$s = b$$

$s = b$, pro vna semi-oscillatione erit $\int \frac{\partial s}{\sqrt{(bb - ss)}} = \frac{\pi}{2}$. Praeterea facile patet esse

$$\int \frac{ss \partial s}{\sqrt{(bb - ss)}} = -\frac{1}{2} s \sqrt{(bb - ss)} + \frac{1}{2} bb \int \frac{\partial s}{\sqrt{(bb - ss)}}$$

Hinc ergo sumto $s = b$ erit istud integrale $= \frac{\pi bb}{4}$, quocirca tempus vnus dimidiae oscillationis erit

$$t = \frac{b\pi}{2\sqrt{2ag}} + \frac{\pi b \cdot b(4ac + bb)}{8b\sqrt{2ag}}$$

ideoque tempus integrae oscillationis

$$= \frac{\pi b}{\sqrt{2ag}} + \frac{\pi bb(4ac + bb)}{4b\sqrt{2ag}}$$

Vnde patet, quo maiores fuerint penduli excursiones, tempora oscillationum eo maiora incrementa accipere.

§. 12. Quodsi ponamus axem cylindricum infinite esse gracilem, ita vt sit $c = 0$, durante motu oscillatorio punctum C immotum manebit, et habebitur casus penduli vulgaris; tum igitur erit $bb = kk + aa$ et tempus vnus oscillationis fiet $\frac{\pi \sqrt{(kk + aa)}}{\sqrt{2ag}} + \frac{\pi bb \sqrt{(kk + aa)}}{4\sqrt{2ag}}$. Quodsi praeterea fuerit $kk = 0$, siue corpus oscillans infinite paruum, habebitur casus penduli simplicis, longitudinis $CG = a$, pro quo ergo tempus oscillationis erit $\frac{\pi \sqrt{a}}{\sqrt{2g}} + \frac{\pi bb \sqrt{a}}{4\sqrt{2g}}$, vnde vicissim tempora omnium oscillationum ad pendulum simplex reduci poterunt, siue semper hinc longitudo penduli simplicis assignari poterit, quod eodem tempore oscillationes suas peragat.

Inuestigatio virium Π & Θ .

§. 13. Valores harum virium iam supra per differentialia secundi gradus expressos dedimus:

$$\frac{\Pi}{M} = \frac{2g \partial t^2 + a \partial \partial \Phi \sin. \Phi + a \partial \Phi^2 \cos. \Phi}{2g \partial t^2},$$

$$\frac{\Theta}{M} = \frac{a \partial \partial \Phi \cos. \Phi - a \partial \Phi^2 \sin. \Phi - c \partial \partial \Phi}{2g \partial t^2},$$

vnde tantum opus est, vt ista differentialia ad quantitates finitas

tas reuocentur. Iam vero ex integratione generali §. 9. colligitur fore

$$\frac{\partial \Phi^2}{2g \partial t^2} = \frac{2a(\cos. \Phi - \cos. \zeta)}{kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi};$$

ex aequatione autem differentiali secundi gradus supra inuenta fiet

$$\frac{\partial \partial \Phi}{2g \partial t^2} = \frac{-ac \partial \Phi^2 \sin. \Phi}{2g \partial t^2 (kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi)} = \frac{a \sin. \Phi}{kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi};$$

vnde per meras quantitates finitas erit

$$\frac{\partial \partial \Phi}{2g \partial t^2} = \frac{2aa \cos. \Phi (\cos. \Phi - \cos. \zeta)}{(kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi)^2} = \frac{a \sin. \Phi}{kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi};$$

sive

$$\frac{\partial \partial \Phi}{2g \partial t^2} = \frac{-1kk + aa + cc - 2ac \cos. \zeta) a \sin. \Phi}{(kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi)^2},$$

quae expressiones cum sint satis complicatae, ponamus br. gr.

$$\frac{\partial \Phi^2}{2g \partial t^2} = R \text{ et } \frac{\partial \partial \Phi}{2g \partial t^2} = -S. \text{ Ita vt fit}$$

$$R = \frac{2a(\cos. \Phi - \cos. \zeta)}{kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi} \text{ et}$$

$$S = \frac{a(kk + aa + cc - 2ac \cos. \zeta) \sin. \Phi}{(kk + aa + cc - 2ac \cos. \Phi)^2}.$$

§. 14. His ergo valoribus substitutis erit per meras quantitates finitas.

$$\frac{\Pi}{M} = 1 - a S \sin. \Phi + a R \cos. \Phi,$$

$$\frac{\Theta}{M} = S(c - a \cos. \Phi) - a R \sin. \Phi,$$

vnde patet durante motu oscillatorio has vires continuo variari. Hinc ergo primo quaeramus istas vires pro situ penduli verticali, vbi $\Phi = 0$, ac reperietur fore $\frac{\Pi}{M} = 1 + a R$ et $\frac{\Theta}{M} = (c - a) S$. Hoc autem casu fit $R = \frac{2a(1 - \cos. \zeta)}{kk + (a - c)^2}$ et $S = 0$, consequenter pro situ verticali erit

$$\frac{\Pi}{M} = 1 = \frac{2aa(1 - \cos. \zeta)}{kk + (a - c)^2},$$

$$\frac{\Theta}{M} = 0;$$

vnde patet hoc situ pressionem esse maiorem quam pondus.

§. 15. At vero pro excursionibus maximis, ubi $\Phi = \zeta$, habebimus $R = 0$ et

$$S = \frac{a \sin. \zeta}{kk + aa + cc - 2ac \cos. \zeta}$$

hincque pro hoc statu reperitur $\frac{\Pi}{M} = 1$, siue pressio ipsi ponderi exacte est aequalis. Deinde erit

$$\frac{\Theta}{M} = \frac{-a(a-c) \sin. \zeta}{kk + aa + cc - 2ac \cos. \zeta}$$

vnde patet istam vim non in plagam OA , uti finximus, sed in plagam contrariam AV esse directam, cui ergo coercendae frictio super plano horizontali maior esse debet. Ceterum ex nostris formulis haud difficile erit pro quouis penduli statu medio ambas vires Π et Θ assignare, quae autem secundum nullam legem simplicem repraesentari possunt.

